

Posudek oponenta disertační práce

Jméno doktorandky: Mgr. Zuzana Vikarská, MJur, MPhil

Téma a rozsah práce: **Politická role soudů a soudců v evropském a srovnávacím kontextu**, 515 905 znaků

Datum odevzdání práce: 25. dubna 2018

Disertační práce Zuzany Vikarské *Politická role soudů a soudců v evropském a srovnávacím kontextu* se soustředí na vztah dvou klíčových evropských soudů, Soudního dvora Evropské unie (dále „ESD“) a Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“), a jejich soudců k politice.

Hlavní tezí práce je, že tyto soudy nemohou nebýt politické; postupně zkoumáno je postupně těchto pět dimenzí vztahu oněch soudů k politice – 1. politika jako ideologie v hlavách soudců, 2. politika v procesu nominace a výběru soudců, 3. politika jako předmět rozhodování zkoumaných soudů, 4. politický vliv rozhodování evropských soudů na horizontální úrovni, tedy ve vztahu k ostatním evropským institucím a 5. politický vliv rozhodování evropských soudů na vertikální úrovni, tedy ve vztahu ke členským státům. Těmto dimenzím je věnována stěžejní část II práce.

Předchází jí část I, v níž jsou nejprve velmi výstižně představeny oba soudy, ESD i ESLP, a jejich vícevrstevnatá povaha, a poté jsou na základě pojetí různých autorů pečlivě vybrány a rozpracovány ty dimenze politiky, které jsou pro zkoumané téma podstatné. Výsledky práce jsou pak shrnuty ve stručném závěru.

Práce je rozumně vystavěna, opírá se o ohromné množství i velmi aktuální zahraniční literatury z oblasti teorie práva, politologie, ústavního práva, mezinárodního práva a evropského práva, dále o řadu dobře vybraných a výstižně charakterizovaných judikátů ESD a ESLP, včetně aktuálních, a konečně i o empirické poznatky z fungování institucí EU a Rady Evropy. Přináší hluboký vhled do činnosti ESD a ESLP a zajímavý pohled na důležité a aktuální teoretické téma vztahu práva a politiky. Velmi poučné jsou i stručné a srozumitelně podané exkursy do právní filosofie nebo do širšího kontextu fungování práva Evropské unie.

Jednotlivé poznámky a připomínky:

Str. 29 a 39: Mám pochybnosti o vhodnosti citované definice ústavních soudů Aleca Stone Sweeta, zdá se mi, že ji splňuje každý vyšší soud.

Str. 45: I tvrzení Aleca Stone Sweeta, že ESLP a ESD vlastně prosazují nevyjádřenou většinovou vůli členských států, je poněkud odvážné.

Str. 65–67: S vymezením pěti dimenzí politiky ve vztahu k soudům lze souhlasit, stejně jako s tezí, že ESLP a ESD nemohou být nepolitické.

Str. 73: Je sice pravda, že od soudců nemůžeme požadovat opuštění jejich politických názorů a preferencí, není však důvod je za to nekritizovat, promítají-li se politické postoje do jejich rozhodování buď příliš, nebo nepřiznaně. To bude jeden z možných typů soudcovského aktivismu (viz níže), kde už vztah soudů k politice překračuje zdravou míru.

Str. 99: Je možné se pokusit nalézt hranici, kam až promítání politických názorů soudců do jejich rozhodování smí zajít? Kde by byla?

Str. 128: Nemám za to, že se Rada Evropy zpronevřuje principu právního státu, když se parlamentní shromáždění necítí být vázáno doporučením poradních orgánů. Jsou to jen doporučení a myslím, že pro ustanovování soudců do funkcí je zvláště podstatná demokratická legitimita, protože od ustanovení do funkce už je soudce nezávislý. Přílišná váha poradního hlasu expertů může vyvolávat oligarchické tendence.

Str. 153: Zde zmíněné téma soudcovského aktivismu by zasloužilo podrobnější rozpracování, protože to je bod, kde vztah soudů k politice nabírá škodlivý směr. Při obhajobě by bylo vhodné pokusit se o vystižení toho, co už je soudcovský aktivismus, a ilustrovat to na některých z tohoto hlediska podezřelých rozhodnutích ESD a ESLP.

Str. 162: Pojednání o interpretaci a dotváření práva soudy lze propojit i s českou literaturou na toto téma, zvláště od Filipa Melzera.

Str. 177: Nevím, zda z faktu, že státy namítaly porušení principu subsidiarity nebo proporcionality jen dvacetkrát, lze dovodit, že postoj ESD k těmto principům není podstatný problém; třeba svým postojem státy od dalších žalob odradil.

Str. 181–182: Rozhodnutí ESD o relokačním rozhodnutí je velmi dobře zvoleno a zajímavé je i označení takového soudního rozhodnutí za politické, kde psané právo nadává jasné vodítko, jak rozhodnout.

Po formální stránce nemám práci co vytknout, je velmi čtivá, opatřená vysvětlujícími tabulkami, přehledně členěná a dobře ozdrojovaná. Myslím, že práce by měla být vydána v některém z českých právnických nakladatelství jako monografie. Takových poučných a se suverénní znalostí věci psaných pojednání o evropském právu, navíc s významnými právněteoretickými a politologickými přesahy, nemáme v české literatuře věru mnoho. Zároveň jde o zajímavý příspěvek k diskusi o vztahu práva a politiky, která probíhá v evropské právní a politické vědě a kterou doktorandka dobře zná a navazuje na ni.

Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 10. června 2018

Doc. JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.